

12 Οκτωβρίου, 1995

[ΚΟΥΡΡΗΣ, Δ/στής]

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 146 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΧΑΤΖΗΓΡΗΓΟΡΙΟΥ,

Αιτητής,

v.

ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, ΜΕΣΩ
ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ,

Καθ' ων η αίτηση.

(Υπόθεση Αρ. 579/91)

5 Προσφυγές — Προσφυγική ταυτότητα — Αντικατάσταση — Έρευνα
— Μόνιμη κατοικία — Επενέργεια του γάμου επ' αυτής — Η μό-
νιμη κατοικία δεν μπορεί να συμπεραίνεται μόνο από τις προθέσεις
κάποιου αλλά και η πραγματική κατοίκηση σ' ένα μέρος αποτελεί
απαραίτητο στοιχείο της — Η έρευνα των αρχών δεν ήταν η δέου-
σα υπό τις περιστάσεις.

10 Ο αιτητής προσέβαλε τη μη αντικατάσταση της προσφυγικής
του ταυτότητας.

Το Ανώτατο Δικαστήριο, ακυρώνοντας την επίδικη απόφαση,
αποφάσισε ότι:

15 Από τα στοιχεία που τέθηκαν ενώπιόν του, βρίσκει ότι δεν έγι-
νε η δέουσα υπό τις περιστάσεις έρευνα.

20 Σημειώνεται ότι ο αιτητής τέλεσε τους γάμους του στις 14/7/74.
Ενόψει του γεγονότος αυτού και λαμβάνοντας υπόψη το ρόλο που
διαδραματίζει ο γάμος όσον αφορά τη συζυγική διαμονή και κατοι-
κία και τις αλλαγές που πιθανόν να επιφέρει στην μέχρι τότε κατοι-
κία των συζύγων, οι καθ'ων η αίτηση έπρεπε, προτού καταλήξουν
στην επίδικη απόφαση, να επεκτείνουν την έρευνά τους στη διαπί-
στωση του τι πραγματικά συνέβηκε μετά το γάμο του αιτητή, έστω κι'
αν το χρονικό διάστημα που μεσολάβησε μεταξύ του γάμου και της
25 εισβολής ήταν πολύ μικρό αφού το χρονικό αυτό διάστημα ήταν το

αμέσως προηγούμενο της τουρκικής εισβολής. Τα στοιχεία στα οποία έδωσαν βάρος οι καθ'ων η αίτηση (σύνδεση ρεύματος και τηλεφώνου στο όνομά του), πιθανόν να δείχνουν την πρόθεσή του να καταστήσει το σπίτι της τότε αρραβωνιαστικιάς του ως το συζυγικό του σπίτι. Πέραν τούτου, όμως, δεν υπάρχει οποιοδήποτε στοιχείο που να 5
δεικνύει κατά πόσο υλοποιήθηκε αυτή η πρόθεση και πότε. Ούτε υπάρχει οποιοδήποτε στοιχείο αναφορικά με τον εξοπλισμό της εν λόγω κατοικίας κατά τον κρίσιμο χρόνο, εκτός από τη δήλωση του αιτητή στην επιστολή του ημερομηνίας 18/7/76, η οποία δεν ερευνήθηκε. Η "μόνιμη κατοικία" δεν μπορεί να συμπεραίνεται μόνο από 10
τις προθέσεις οποιουδήποτε αλλά η πραγματική κατοίκηση σ' ένα μέρος αποτελεί απαραίτητο στοιχείο της.

Η προσφυγή επιτυγχάνει χωρίς έξοδα.

Προσφυγή. 15

Προσφυγή εναντίον της απόφασης των καθ'ων η αίτηση με την οποία απορρίφθηκε αίτηση του αιτητή για αντικατάσταση της προηγούμενης προσφυγικής του ταυτότητας. 20

Α. Χριστοδούλου, για τον Αιτητή.

Γ. Παπαϊωάννου, Δικηγόρος της Δημοκρατίας, για τους Καθ'ων η αίτηση.

Cur. adv. vult. 25

ΚΟΥΡΡΗΣ, Δ.: Η προσφυγή αυτή στρέφεται κατά της απόφασης των καθ'ων η αίτηση να απορρίψουν αίτηση του αιτητή για αντικατάσταση της προηγούμενης προσφυγικής του ταυτότητας. 30

Ο αιτητής γεννήθηκε στο χωριό Γερόλακκο, που τώρα είναι τουρκοκρατούμενο, το 1941. Μετά από σπουδές στο Ηνωμένο Βασίλειο, εγκαταστάθηκε και πάλι στο Γερόλακκο, στο πατρικό του σπίτι. Μετά την αποστράτευσή του προσλήφθηκε, το Φεβρουάριο του 1968 στο Γραφείο Φόρου Εισοδήματος, όπου και εργάζεται μέχρι σήμερα, συνέχισε δε και μετά την εργοδότησή του να κατοικεί στο Γερόλακκο. 35

Το Νοέμβριο του 1973 αρραβωνιάστηκε τη Ρεβέκκα Δημοσθένους, από τον Άγιο Δομέτιο, την οποία νυμφεύθηκε στις 14/7/74. Αμέσως μετά την Τουρκική εισβολή, η σύζυγος του αιτητή απέκτησε προσφυγική ταυτότητα, μετά από δήλωσή της ως εκτοπισθείσα από το Γερόλακκο. Στις 11/1/77 η προσφυγική ταυτότητα εκδόθηκε στο όνομα του αιτητή, με εξαρτώμενα πρόσωπα τη 40

συζυγό του και το γιο τους, που γεννήθηκε στο μεταξύ.

5 Ο αιτητής υπέβαλε αίτηση ημερομηνίας 2/1/91 για αντικατά-
 σταση της προσφυγικής του ταυτότητας. Στις 4/1/91 υπέβαλε και
 σχετικό σημείωμα/επιστολή, για υποστήριξη της αίτησής του. Με-
 10 ταξύ άλλων, ανέφερε ότι αρραβωνιάστηκε το Νοέμβριο του 1973
 και νυμφεύτηκε στις 14/7/74, διέμενε δε, με τη νυν σύζυγό του στο
 Γερόλακκο, όπου υπήρχε περισσότερος διαθέσιμος χώρος απ' ότι
 στο σπίτι της πενθεράς του, στον Άγιο Δομέτιο, και όπου βρισκό-
 10 ταν η ακίνητη περιουσία του, οι καταθέσεις του και οι φίλοι του.

15 Από τη διεξαγωγή της νενομισμένης έρευνας, προέκυψαν τα
 πιο κάτω στοιχεία, όπως αναφέρονται στην παράγραφο 5 των
 γεγονότων προς υποστήριξη της ένστασης (βλέπε επίσης σελίδες
 9-8 στο φάκελο, Τεκμήριο 1):

"(α) Ο Αιτητής είναι καταχωρημένος στους εκλογικούς κατα-
 λόγους του 1972-73 στο Γερόλακκο.

20 (β) Όταν ο Αιτητής ανανέωνε την άδεια οδηγού του από το
 1969 μέχρι το 1976 δήλωνε σαν διεύθυνση διαμονής του το
 Γερόλακκο.

25 (γ) Ο Αιτητής είναι υπάλληλος στο Τμήμα Εσωτερικών Προ-
 σόδων. Σε απάντηση σχετικής επιστολής των Καθ'ων η αί-
 τηση, το Τμήμα αυτό ανέφερε ότι ο Αιτητής πριν και μέχρι
 την εισβολή ήταν τοποθετημένος στα Γραφεία του Τμήμα-
 30 τος Εσωτερικών Προσόδων, στη Λευκωσία, και ο συνήθης
 τόπος διαμονής του κατά την περίοδο αυτή ήταν το χωριό
 Γερόλακκος.

(δ) Από έρευνα στο φάκελο του Αιτητή, που τηρείται από το
 Τμήμα Εσωτερικών Προσόδων, προέκυψε ότι δεν υπάρ-
 35 χουν φορολογικές δηλώσεις του για την περίοδο πριν και
 μέχρι την εισβολή.

(ε) Στον τηλεφωνικό κατάλογο του 1974 υπάρχει τηλέφωνο
 στο όνομα του Αιτητή με αρ. 43937, στην οδό Γιωργαλλί-
 40 δου 67Α, στον Αγ. Δομέτιο. Στη διεύθυνση αυτή ο Αιτητής
 διαμένει μέχρι και σήμερα. Όπως ανέφερε ο κος Σάββα,
 υπάλληλος της Αρχής Τηλεπικοινωνιών Κύπρου, το πιο
 πάνω τηλέφωνο λειτούργησε στις 12.7.74.

(στ) Από την Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου διαπιστώθηκε ότι

άρχισε η παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, στο όνομα του Αιτητή, σε σπίτι στην οδό Γιωργαλλίδου 67Α στον Αγ. Δομέτιο, στις 20.5.74.

- (ζ) Από επιτόπια έρευνα στην οδό Μάρκου Δράκου, στον 5
 Άγιο Δομέτιο, όπου διέμενε ο πεθερός του Αιτητή πριν την
 εισβολή, πληροφορήθηκε ο ερευνητής ότι ο πεθερός του
 Αιτητή, Μιχαλάκης Δημοσθένους, έκτισε το σπίτι στην
 οδό Γιωργαλλίδου το 1967. Επίσης ανέφεραν στον ερευ- 10
 νητή ότι έβλεπαν τον Αιτητή στο σπίτι του πεθερού του
 όταν ήταν αρραβωνιασμένος και ότι μετά το γάμο του διέ-
 μενε στο σπίτι που διαμένει σήμερα, δηλαδή στην οδό
 Γιωργαλλίδου 67Α, στον Αγ. Δομέτιο.
- (η) Η κα Χριστίνα Π. Αργυρού, γειτόνισσα του Αιτητή στο 15
 Γερόλακκο, ανέφερε ότι ο Αιτητής παντρεύτηκε στον Αγ.
 Παύλο, στο σπίτι της συζύγου του. Επίσης ανέφερε ότι
 όταν ήταν αρραβωνιασμένοι διέμεναν στο Γερόλακκο και
 στον Αγ. Παύλο. 20
- (θ) Ο κος Χ" Κυπριανού, υπάλληλος του Γραφείου Ενημε-
 ρίας, προηγουμένως επιθεωρητής του Συμβουλίου Βελ-
 τιώσεως Γερολάκκου, ανέφερε ότι δεν ήταν απόλυτα σί-
 γουρος που διέμενε ο Αιτητής, είχε όμως την εντύπωση ότι
 διέμενε στον Αγ. Δομέτιο με την αρραβωνιαστικιά του." 25

Αφού αξιολόγησαν τα στοιχεία και πληροφορίες που συνέλε-
 ξαν, οι καθ' ων η αίτηση απέρριψαν την αίτηση του αιτητή, με το
 αιτιολογητικό ότι δεν είχε τη συνήθη διαμονή του πριν την τουρ-
 κική εισβολή σε οποιαδήποτε τουρκοκρατούμενη περιοχή. 30

Ο αιτητής πληροφορήθηκε σχετικά με επιστολή ημερομηνίας
 2/4/91 και με επιστολή του ημερομηνίας 10/5/91, υπέβαλε διαμαρ-
 τυρία/ένσταση για την πιο πάνω απόφαση, παραθέτοντας ταυτό- 35
 χρονα και ορισμένα στοιχεία προς υποστήριξή της. Ανάμεσα στα
 στοιχεία αυτά περιλαμβάνονταν Πιστοποιητικά Εγγραφής Ακινή-
 του Ιδιοκτησίας, αποδείξεις πληρωμής φόρου ακινήτου ιδιοκτη-
 σίας, άδειες οδηγού, αγγλικό διαβατήριο, πιστοποιητικό αποδη-
 μίας, βεβαίωση Εθνικής Φρουράς, βεβαίωση του Προέδρου της 40
 Κοινότητας Γερολάκκου κ.ά.. Επανέλαβε επίσης ότι μετά τον αρ-
 ραβώνα του διέμενε με την αρραβωνιαστικιά του στο Γερόλακκο,
 αναφέροντας και τους λόγους, και είπε ότι ασχολούνταν με την
 επιδιόρθωση του σπιτιού της συζύγου του στον Άγιο Δομέτιο και
 ότι ο λόγος που εγκατέστησαν τηλέφωνο ήταν για να βρουν καλύ-

τερο ενοικιαστή. Είπε τέλος, ότι πρόθεσή τους ήταν να χτίσουν το σπίτι τους στο Γερόλακκο μετά το γάμο τους. Στην επιστολή αυτή επισύναψε και άλλη προηγούμενη επιστολή του, ημερομηνίας 18.7.76, προς το Γενικό Λογιστή, ο οποίος, σύμφωνα με τους ισχυρισμούς του αιτητή, με βάση την επιστολή αυτή τον αναγνώρισε ως εκτοπισθέντα. Στην επιστολή αυτή ανέφερε, μεταξύ άλλων, ότι κατά την ημέρα του γάμου του δέχθηκε συγχαρητήρια στην οικία της συζύγου του στον Άγιο Δομέτιο, της οποίας η μόνη επίπλωση ήταν "πολυθρόνες ηλιακού και σάλας" και ακολούθως απεχώρησαν.

10 Πρόθεση τους ήταν να μεταβούν στην Αγγλία, το ταξίδι όμως δεν υλοποιήθηκε, λόγω του πραξικοπήματος και της εισβολής και της κατάταξής του στην Εθνική Φρουρά. Η σύζυγος του, όπως αναφέρει, διέμενε κατά την περίοδο της στράτευσής του, με συγγενείς στους Αγίους Τριμιθιάς.

15 Στις 12/6/91 στάληκε στον αιτητή η πιο κάτω επιστολή:

20 "Έχω οδηγίες ν' αναφερθώ στην επιστολή σας με ημερομηνία 10.5.1991 σχετικά με το θέμα της προσφυγικής σας ιδιότητας και να σας πληροφορήσω ότι δεν εμπίπτετε στα υφιστάμενα κριτήρια για να θεωρηθείτε εκτοπισμένος.

25 2. Σύμφωνα με την απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου με αρ. 13.503 και ημερομηνία 19.9.1974 εκτοπισμένο θεωρείται το πρόσωπο εκείνο που πριν και μέχρι την τουρκική εισβολή είχε τη συνήθη διαμονή του σε οποιαδήποτε τουρκοκρατούμενη περιοχή.

30 3. Από την έρευνα που έγινε για την εξακριβωση της προσφυγικής σας ιδιότητας διαπιστώθηκε ότι κατά τον ουσιώδη χρόνο πριν και μέχρι την εισβολή δεν είχατε τη συνήθη διαμονή σας στο Γερόλακκο, όπως ισχυρίζεστε, αλλά στην οδό Γιωργαλλίδου 67Α στον Άγιο Δομέτιο.

35 4. Συγκεκριμένα από την έρευνα έχει εξακριβωθεί μεταξύ άλλων, ότι από 20.5.1974 άρχισε η παροχή ηλεκτρικού ρεύματος στο όνομα σας στο ιδιόκτητο σπίτι της συζύγου σας στην οδό Γιωργαλλίδου αρ. 67Α, στον Άγιο Δομέτιο. Επίσης στο όνομά σας στην πιο πάνω οδό έγινε εγκατάσταση τηλεφωνικής συσκευής η οποία λειτούργησε στις 12.7.1974.

40

5. Πληροφοριακά αναφέρω ότι η καταγωγή κάποιου ή η απώλεια κτηματικής περιουσίας είναι άσχετα με την προσφυγική ιδιότητα.

6. Ενόψει των πιο πάνω η απόφαση μου παραμένει αρνητική, όπως σας έγινε γνωστή με την επιστολή μου με τον ίδιο αριθμό φακέλου και με ημερομηνία 2.4.91, αντίγραφο της οποίας επισυνάπτω για εύκολη αναφορά."

5

Ο αιτητής καταχώρησε την παρούσα προσφυγή στις 26.6.91.

Εκ μέρους του αιτητή, υποστηρίχθηκε ότι τα στοιχεία που βρίσκονταν ενώπιον της διοίκησης έπρεπε εύλογα να οδηγήσουν στην αποδοχή του αιτήματός του. Λέχθηκε ότι οι καθ'ων η αίτηση είχαν ενώπιόν τους ασφαλή στοιχεία, όπως κάποιο έγγραφο του Υπουργείου Οικονομικών το οποίο βεβαίωνε ότι συνήθης τύπος διαμονής του αιτητή πριν και μέχρι την εισβολή ήταν ο Γερόλακκος, καθώς και σχετική δήλωση του Κοινοτάρχη Γερολάκκου. Αντί αυτών όμως, επέλεξαν να βασιστούν σε πρόχειρα και μη πειστικά στοιχεία της έρευνάς τους και κατέληξαν στην επίδικη απόφαση. Προβλήθηκε επίσης ισχυρισμός ότι η επίδικη απόφαση προσβάλλει κεκτημένα δικαιώματα του αιτητή και ανατρέπει νομικές καταστάσεις που δημιουργήθηκαν από μακρού χρόνου υπέρ του. Δημιουργήθηκαν, λέχθηκε, estoppel και αυτοδέσμευση που δεν επέτρεπαν στους καθ'ων η αίτηση να εκδώσουν την προσβαλλόμενη απόφαση.

10

15

20

Ο δικηγόρος για τους καθ'ων η αίτηση αφού αναφέρθηκε στη σχετική απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, ημερομηνίας 19/9/74 και τη Δικαστική ερμηνεία του απαντώμενου σ' αυτήν όρου "μόνιμος κατοικία", όπως και ορισμένα από τα στοιχεία που έλαβαν υπόψη οι καθ'ων η αίτηση, υπέβαλε ότι η εκτίμηση των στοιχείων και γεγονότων ανήκει στη διοίκηση, ότι το συμπέρασμα των καθ'ων η αίτηση ήταν εύλογο και ότι το Δικαστήριο δεν δικαιολογείται να επέμβει στην παρούσα περίπτωση. Υπέβαλε επίσης ότι η επίδικη απόφαση δεν ισοδυναμεί με ανάκληση διοικητικής πράξης γιατί η προσφυγική ταυτότητα που εκδόθηκε αρχικά στον αιτητή, όπως και όλες όσες εκδόθηκαν πριν την 1/1/83, ατόνισε και έπαυσε να ισχύει. Αλλά, συνέχισε, ακόμα και σε περίπτωση που θα κρίνονταν από το Δικαστήριο ότι πρόκειται περί ανακλήσεως ευμενούς διοικητικής πράξης, η ανάκληση ήταν νόμιμη για λόγους δημοσίου συμφέροντος ή απατηλής ενέργειας του αιτητή.

25

30

35

Από μέρους του αιτητή προσκομίστηκε μαρτυρία, υπό μορφή ενόρκων δηλώσεων από πρόσωπα που τον γνώριζαν, προς ενίσχυση του ισχυρισμού του ότι ήταν κάτοικος Γερολάκκου πριν την εισβολή. Δύο από τους μάρτυρες αυτούς αντεξετάστηκαν από το δικηγόρο για τους καθ'ων η αίτηση.

40

Από τα στοιχεία που τέθηκαν ενώπιόν μου, βρίσκω ότι δεν έγινε η δέουσα υπό τις περιστάσεις έρευνα.

- 5 Σημειώνω ότι ο αιτητής τέλεσε τους γάμους του στις 14/7/74. Ενόψει του γεγονότος αυτού και λαμβάνοντας υπόψη το ρόλο που διαδραματίζει ο γάμος όσον αφορά τη συζυγική διαμονή και κατοικία και τις αλλαγές που πιθανόν να επιφέρει στην μέχρι τότε κατοικία των συζύγων, θεωρώ ότι οι καθ' ων η αίτηση έπρεπε, προτού καταλήξουν στην επίδικη απόφαση, να επεκτείνουν την έρευνά τους
- 10 στη διαπίστωση του τι πραγματικά συνέβηκε μετά το γάμο του αιτητή, έστω κι αν το χρονικό διάστημα που μεσολάβησε μεταξύ του γάμου και της εισβολής ήταν πολύ μικρό αφού το χρονικό αυτό διάστημα ήταν το αμέσως προηγούμενο της τουρκικής εισβολής. Τα στοιχεία στα οποία έδωσαν βάρος οι καθ' ων η αίτηση (σύνδεση
- 15 ρεύματος και τηλεφώνου στο όνομά του), πιθανόν να δείχνουν την πρόθεσή του να καταστήσει το σπίτι της τότε αρραβωνιαστικιάς του ως το συζυγικό του σπίτι. Πέραν τούτου, όμως, δεν υπάρχει οποιοδήποτε στοιχείο που να δεικνύει κατά πόσο υλοποιήθηκε αυτή η πρόθεση και πότε. Ούτε υπάρχει οποιοδήποτε στοιχείο αναφορικά
- 20 με τον εξοπλισμό της εν λόγω κατοικίας κατά τον κρίσιμο χρόνο, εκτός από τη δήλωση του αιτητή στην επιστολή του ημερομηνίας 18/7/76, η οποία δεν ερευνήθηκε. Η "μόνιμη κατοικία" δεν μπορεί να συμπεραίνεται μόνο από τις προθέσεις οποιοδήποτε αλλά η πραγματική κατοίκηση σ' ένα μέρος αποτελεί απαραίτητο στοιχείο της.

25

Με βάση τα πιο πάνω βρίσκω ότι η επίδικη απόφαση πρέπει να ακυρωθεί.

Δεν γίνεται διαταγή για έξοδα.

Η προσφυγή επιτυγχάνει χωρίς έξοδα.